

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 1321

Okuya Yaza Yaşamak
Turan Karataş

Yayın Koordinatörü:
Murat Aydemir

Editör:
Sıddık Yurtsever

Son Okuma:
Veysel Altuntaş

İç Tasarım:
R. Ahmet Akay

Kapak Tasarımı:
Yılmaz Cahit Aydın

ISBN: 978-625-428-517-2

1. Baskı, Mayıs 2024, Ankara, 2.000 Adet

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret
İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 24.11.2023 tarih ve 183
sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No: 48058

BASKI: **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASIMEVİ | PRINTING HOUSE

Ostim OSB Mah., 1256. Cad., No: 11
Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

Turan Karataş

Okuya Yaza Yaşamak

o Turan Karataş

1961 yılında Sivas'ta doğdu. İlköğretimini Ulaş'ta, orta öğrenimini Sivas'ta tamamladı. Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Aynı üniversitede Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans ve doktora yaptı. 1994 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi oldu. 2004 yılında doçent ünvanını aldı. 2009'da profesör oldu. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesine kurucu dekan olarak atandı. Bir süre Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığını yürüttü (2013-2016). Hâlen Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Turan Karataş'ın 1989'dan beri çeşitli dergilerde, kitap eklerinde incelemeleri, eleştirileri, denemeleri, değerlendirmeleri, kitap tanıtım yazıları, anıları ve günlükleri yayımlandı. Kitaplaşan çalışmaları şunlardır:

Rüyalarımızın Sarışın Buğdayı (seçki), *Şiir Vadilerinde*), *Doğunun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, *Takriz Edebiyatı*, *Şiir Konakları*, *Şiirin Ardında*, *Hüseyin Sîret*, *Yünus Divanı (Haz.)*, *Söyleşiler*, *Yaza/bilmek*, *Nizami Yürüyüş-Sezai Karakoç'un İzini Sürmek*, *Bir Okurun Notları*, *Kurmaca Dünya İçinde*, *Mehmet Âkif Kitabı* (R. Toparlı ve İbrahim Yasak ile birlikte).

İçindekiler

Ön SözVII

deneme ve birkaç kavram

Deneme Deyince	3
Eleştiri, İnsaf ve Ahlak	12
Sanatçıda İnsan Olmak Şartı	15
Ayna ve Toplum	20
Osmanlıca mı, Osmanlı Türkçesi mi?	26
Ödüle Kanma, Ödülsüz Kalma.	29

okumanın hazzı, kitabın büyüğü

Okumak	37
Okumanın Üzerine	42
Kitap Okumak Hakkında Kırk Cümle	48
Öğretmenler Kitap Okuyor mu?	53
Kitabın Kaybolan Büyüğü	57
Kâriîn-i Güzîn misiniz, Bibliyoman mı?	61
Çoksatanlar	65
Kitabın Serüveni	69
Kitap Fuarlarına Niye Gidilir?	74
Fuarda Kitap İmzalayamayan Bir Yazarın Güncesi	78
Kitaplığimdaki İlk Kitap	83

İyi Bir Kitabı Yakmak, İnsan Öldürmekle Birdir	86
Tatilde Okunmayacak Kitaplar.	90

yaşadıklarımın yansıyan

Söğüt Yaprağında Su.	97
Sanki Yanlış Trenlere Bindim	120
Ne Torun Oldum Ne Dede!.	124
Çocukluğumdan Gelen Ses	127
Baba Ocağı, Gurbet ve Bayram	131
Günlerin Gülü.	135

dile gelse kelimeler

Umutsuzluk Çağında Yaşamak	141
Dile Gelse Kelimeler.	145
Can Kuşunu Uçurmak	149
Unutamadığım Kelimeler	153
Unutulan Bir Eser: <i>Lehçetü'l-Hakayık</i>	159
<i>Tiryaki Sözleri</i> 'nden Duvar Yazılarına	166
Bir Kapalı Söz Ustasının Aforizmaları.	175

şehirlerin hatırı

Bir Şehre Mensup Olmak	181
Yüreğimin Ateş Aldığı Şehir.	186
Elveda Şehir.	205
Şehirlerin Duası.	208
Ankara'da Bir Teras Nereye Bakar?	210
Gece ve Kent.	214
Dolana Dolana Varılan Şehir	217

Ön Söz

Daha evvel yayımlanan deneme-inceleme kitaplarımda (*Şiir Vadilerinde, Şiir Konakları, Şiirin Ardında*), şairler ve şiiirleri üstüne yazdıklarımı toplamıştım. Üç kitapta da ana konu, adlarından anlaşılacağı gibi, şiiirdi. Şimdi ise okumaktan, yazmaktan, kitaplardan ve yaşadıklarımından söz açan ve hemen çoğu denemenin tarifine uyan yazıların bir araya geldiği bir kitapla huzurunuzda çıkarıyorum düşüncelerimi, görüşlerimi, duyularımı. Elinizdeki kitapta kendi efkârımca beğendiğim, emek ve değer verdiğim, dilin rayihasını duyurduğuna inandığım denemelerimi bir araya getirdim.

Büyük hedeflerim, yüksek düşüncelerim olduğunu iddia edemem. Okumak, dünya hayatımızın manalı bir tarafıysa -ki öyle- işte onu kurcalıyorum, anlatıyorum. Yaşamının derin mağaraları, sırlı suları, esintili dorukları, eskimez dostları bildiğim kitapları okumaya özendirmek, insanların yüzünü onlara çevirmek derdindeyim. Tabiatıyla yazıların çoğu okumak, yazmak ve kitap bahsinde kümelendi. Bir kısmının kapısı da yaşadıklarım ve okuma, yazma macerama açılıyor. Bunlar bile okumak ve yazmak yolculuğuna çıkacak gençlere kılavuzluk edecek tecrübelerle, görüş ve düşüncelerle yoğrulmuştur. Başka bir ifadeyle söylersem, yazmak

hevesinde olanlara tutumlar gösteriyor, yol, yordam örnekliyor. Bir de doğup büyüdüğüm, ekmeğini yiyip suyunu içtiğim; baharımı, yazımı, güzümü bereketlendiren, dünya görgümü çoğaltan birkaç şehre vefa borcumu, yazıyla olsun ödeyeyim istedim.

Bilhassa edebiyatla ilgilenen, mürekkep kokusuna aşına, dimağına okuma tadı değen okuyucunun ilgisini göreceğini umduğum bu kitaptaki yazıların en mühim özelliği, Âkif merhumun dediği gibi varsa bir hüneri, samimiyetle yazılmış olmalarıdır. Bir yazının içtenlikli olması, elbette güzelliği, tadı-tuzu ve eski-mezliği için yeter şart sayılmaz. Ne var ki bir metni duyarak, inanarak kaleme almak az şey değildir.

Son otuz, otuz beş yıl içinde çeşitli dergilerde, kitap eklerinde ve gazetelerde çıkan yazıları, kitaba alırken küçük müdahalelerim oldu. Birkaçının başlığını değiştirdim. Bir denemem de ilk kez bu kitapla okuyucunun huzuruna çıkıyor: “Kitap Okumak Hakkında Kırk Cümle”.

Her birinin ayrı hatırası olan, göz nuruyla ışık verdiğim, zihin teriyle yoğurduğum kalem tecrübelerimi, artık okuyuculara emanet ediyorum. Umarım yazar-ken duyduğum coşkuyu, aldığım tadı onlar da okur-ken duyabilirler, bulabilirler. Dilin tadını bilen, onun efsunlu goncaları olan kelimeleri arayan bilinçli okurlara armağan ediyorum bu kitabı.

Ankara/2024